DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING

De **OOSTPOST** verschijnt alle weken des Woensdags. De prijs per jaargang is *f* **10.** - rec. voor *Soerabaya*, en *f* **12.**— rec. franco per post.

WOENSDAG 4 OCTOBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN

De prijs der ADVERTENTIEN is *f* 1.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.

No. 40. VERANTWOORDELIJKE UITGEVER E. FUHRI TE SOERABAYA 1854

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANTEN,

Van den 23sten September tot den 27sten September No. 76—77

EXTRAKTEN *uit het register der besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG, *den* 23*sten September* 1854. (No. 8.)
(*Staatsblad no.* 71.)

Gelezen, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Krachtens de magtiging des Konings, met intrekking van de besluiten van den Commissaris-Generaal, van 28 Januarij 1829 no. 15 (staatsblad no. 6) en 25 Mei 1829 no. 8 (staatsblad no. 45), te bepalen, dat één jaar na de afkondiging in *Nederlandsch-Indie*, geen kredieten meer zullen worden verleend voor verschuldigde inkomende en additioneele regten.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:
De ungd. Algemeene Sekretaris,
DE WAAL.

BUITENZORG, *den* 23*sten September* 1854. (No. 9.)
(*Staatsblad no.* 72.)

Gelezen, enz

De raad van *Nederlandsch-Indie* gehoord:

Is goedgevonden en verstaan:

Te verklaren, dat het bepaalde bij besluit van 5 April 1854 no. 3 (staatsblad no 22), omtrent eene belooning vóor het vangen en dooden van tijgers, ook van toepassing zal zijn op de residentie *Palembang*;

met magtiging tevens, om in die streken, waar de recepissen niet gewild zijn, de premie uittekeeren in zilveren specie.

Afschrift, enz

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:
De Jungd. Algemeene Sekretaris,
DE WAAL.

Bij Koninklijk besluit van den 14den April 1854 no. 87, is de Oost-Indische ambtenaar, met verlof in *Nederland*, *J. H. Levijssohn*, gewezen opperhoofd van de factorij voor den Nederlandschen handel op *Japan*, op zijn verzoek, eervol uit 's lands dienst ontslagen, onder toekenning van pensioen.

Bij Zr. Ms. besluit van den 29sten Julij 1854 no. 64, is benoemd tot adjudant des Konings, de met verlof in *Nederland*, aanwezige majoor der artillerie van het Indisch leger *W. K. H Feuilletau de Bruijn*; wordende hij in die betrekking bij het genoemde wapen gevoerd als gedetacheerd.

Door Zijne Excellentie den Minister van Kolonien is aan de Oost-Indische ambtenaren, met verlof in *Nederland*, *P. Verwoert* en *C. Bleij*, verleend, aan den eersten eene nadere, en aan den laatsten eene verlenging van verlof, voor den tijd van *zes* maanden.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Benoemd Bij de direktie der kultures.— Tot hoofdkommies, F. G. van Bloemen Waanders, thans eerste kommies bij die direktie.— Tot tweeden kommies L. A. Schiff, thans derde kommies bij die direktie.— Tot derde kommiezen, P. F. Wegener, thans klerk bij de direktie der produkten en civiele magazijnen, en W. B. J. van Starckenborg Jutting, ambtenaar der derde klasse, thans werkzaam bij den direkteur-generaal van financien.— Tot kommies, belast met de administratie van 's lands kas op Timor, F. R. J. M. Huijsers, ambtenaar op non-aktiviteit, laatst administrateur der tinmijnen te Koba, op het eiland Banka.— Tot kommies op het bureau van den assistent-resident van Malang, residentie Pasoeroean, J. M. van Merkesteijn, thans eerste klerk bij den assistent-resident van Ngrowo, tevens griffier bij den landraad te Toelong-Agong, residentie Kedirie.— Tot eersten amanuensis van het civiel weduwen- en weezenfonds in Nederlandsch-Indie, W. W. van Berckel Bik, thans amanuensis bij hetzelve.— Tot advokaat en prokureur bij den raad van justitie te Samarang, jhr. mr. L. Tjarda van Starkenborgh.— Bij het roomsch-katholijk weeshuis bestuur te Samarang. Tot president, de heer J. P. N. Sanders.—

Eervol ontslagen: Uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de kommies, belast met de administratie van 's lands kas op Timor F. M. G. van Cattenburch.— Uit 's lands dienst, met behoud van aanspraak op pensioen, E. Spier, kommies op het bureau van den assistent-resident van Malang, residentie Pasoeroean.— Op zijn verzoek, de eerste amanuensis van het civiel weduwen- en weezenfonds in Nederlandsch-Indie J. van Lennep — Bij het roomsch-katholijk weeshuis bestuur te Samarang.— Wegens vertrek, als president, de heer H. van der Grinten, onder dankbetuiging voor de vele diensten, als zoodanig door hem bewezen.

Gepensioneerd: De gewezen resident der Zuid- en Oostkust van Borneo A. M. E. Ondaatje.— De ambtenaar R. Celesse, gewezen assistent-resident van Garontalo.—

MILITAIR DEPARTEMENT.

Bevorderd: Tot kolonel, chef van het wapen der artillerie, de luitenant-kolonel, direkteur van den artillerie-konstrukte-winkel C. G. van Deutzsch.— Tot majoor, direkteur van den artillerie-konstruktie-winkel, de kapitein, onder-direkteur van den artillerie-konstruktie-winkel P. F. B. Vreede.—

Benoemd: Tot kommandant van de tweede militaire afdeeling van Java, de generaal-majoor A. Meis.— Tot onder-direkteur van den artillerie-konstruktie-winkel, de kapitein konstrukteur van den artillerie-konstruktie-winkel J. D. Hoedt.— Tot konstrukteur bij den artillerie-konstruktie-winkel, de eerste luitenant H. N. Lindwurm, thans adjudant bij den chef van het wapen der artillerie.

Geplaatst: Bij het garnizoen te Kalatten (Soerakarta), de officier van gezondheid der derde klasse C. F. A. Schneider, thans te Batavia.— Bij de geneeskundige dienst ter Westkust van Sumatra, de officier van gezondheid der derde klasse T. H. Eisinger, thans te Batavia.— Bij de geneeskundige dienst op het eiland Banka, de officieren van gezondheid der derde klasse S. H. A. Begemann en F. H. Deissner, beiden thans te Batavia.

Overgeplaatst. Bij het groot militair hospitaal te Samarang, de officier van gezondheid der tweede klasse B. Feist, thans te Palimanang.— Bij het garnizoen te Palimanang, de officier van gezondheid der tweede klasse K. L. Meijer, thans te Ternate. — Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Ternate, de officier van gezondheid der tweede klasse A. H. Kunze, thans te Amboina.— Bij het groot militair hospitaal te Samarang, de officier van gezondheid der tweede klasse G. J. Wienecke, thans in de Lampongs.— Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst in de Lampongs, de officier van gezondheid der derde klasse P. Pluijgers, thans te Klatten.— Bij het garnizoens-hospitaal te Amboina, de officier van gezondheid der derde klasse P. J. Frank, thans tijdelijk te Samarang.

Eervol Ontslagen: Op zijn verzoek, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de menagemeester bij het hospitaal te Amboina C. de Veer.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL.

(*Voor het land.*) De Resident van *Soerabaya* brengt bij deze ter kennisse van het algemeen, dat op **DONDERDAG** *den 5den October* e. k. des 's namiddags ten **4** ure, de postpakketten zullen worden gesloten, bestemd voor de verzending naar *Europa* met de overland-mail.

SOERABAYA, 23 *September* 1854.

De Resident,
Namens denzelven,
De Secretaris,
VAN COEVORDEN.

(*Voor het land.*) De resident van *Soerabaija* maakt bekend, dat alhier gelegenheid is tot het plaatsen van eenen Europeschen machinist der 2e klasse op een gouvernements stoomvaartuig, bestemd voor de rivier van *Banjermassing* en zulks op eene bezoldiging van *f* 130 's maands.

Gegadigden voor deze betrekking worden uitgenoodigd, zich, onder overlegging van bewijzen van geschiktheid en goedgedrag, in persoon dan wel bij franco brieven te adresseren aan den hoofd Ingenieur voor het stoomwezen te *Soerabaija*.

SOERABAYA, 29 *September* 1854.

De Resident voornoemd,
VREEDE BIK.

(*Voor het land.*) Op daartoe bekomen last zal overeenkomstig het reglement op het houden der uitbestedingen, (Staatsblad 1829 No. 67), op *Dingsdag den* 10 *October* 1854 des morgens ten 8 uren, ten bureele van den ondergeteekende in het openbaar uitbesteed worden, het VERVOER van ARTILLERIE GOEDEREN gedurende de jaren 1855, 1856 en 1857 van *Soerabaya* naar *Ngawie*, langs de *Solo rivier* en omgekeerd.

De voorwaarden en begrooting dezer uitbesteding liggen ter inzage op gemeld bureau, terwijl al de te VERVOEREN VOORWERPEN aan gegadigden dagelijks, met uitzondering der Zondagen, van 's morgens 7 tot 's nademiddags 2 uren, bij het OORLOGS MAGAZIJN kunnen worden bezigtigd.

SOERABAYA, 2 *October* 1854.

De Onder Intendant 2e kl.
in de 3e *Militaire Afdeeling,*
STEINMETZ.

AMBACHTSCHOOL.

Bij deze wordt aan belanghebbenden bekend gemaakt dat van primo *October* aanstaande deze school zal gehouden worden in het bovenhuis der toko van den heer *Stecher*; alsmede, dat de lessen van heden af wederom zullen gegeven worden des *Maandags*, *Woensdags* en *Vrijdags* op de gewone uren.

SOERABAYA, 24 *September* 1854.

De Secretaris,
P. MUNNICH.

VENDU-DEPARTEMENT

Verkooping

Op Donderdag den 5den *October* 1854.

Voor de woning van den chinees Han Hian Goan, in de chinesche kamp, van 400 kleine en 60 groote krandjangs Suiker.

Op Vrijdag den 6den *October* 1854.

Voor het Pakhuis van de Heeren Adam & Co. op de *Kalimaas*, van het wrak van het Nederlansche schip *Adriana Petronella*, zoo als het zelve is liggende in de nabijheid van het eiland *Sepoedie* beoosten *Madura*, voorts de te *Soerabaija* aanwezige Rondhouten, Zeilen, Ankers, Kettingen en Tuig en verdere Scheepsinventaris.

Op Zaturdag den 7den *October* 1854.

Voor de woning van den Heer Scheltema, te *Embong Malang*, van Bendy, Paarden en meubelaire-goederen.

Op Maandag den 9den *October* 1854.

Voor het Policie Kantoor alhier van eene praauw *Tjemplong* met inventaris, liggende aan de Boom *Kalimaas*, alsmede:

Voor de toko van de Heeren van Eck & Co. op de *Kalimaas*, van 200 Sandelhout Paarden.

Op Dingsdag den 10den *October* 1854.

Voor de toko van de Heeren van Raalten en Kocken, in de stad, van diverse toko-goederen.

SOERABAYA, *den 4den October* 1854.

— Zoo wij wel onderrigt zijn dan heeft de policie ter dezer plaatse eene aanhaling gedaan, van ongeveer zestig ballen amfioen welke de boom reeds gepasseerd waren.

— Wij hebben reeds dikwerf de algemeene opinie genit omtrent de slechte regeling van den brievenpost en dat daarover vooral de handelstand zich te beklagen had, die door de verzending van énorme sommen gelds het meeste nadeel berokkend werd, omdat al te vaak ontvreemdingen als anderzins plaats vinden en er geen de minste waarborgen, zoo als in Nederland en overal elders, daarvoor bestaan.

Nog onlangs vermelden wij het verlies te *Toeban* van een brief met *f* 1000.— door een geacht handelshuis alhier met den post derwaarts verzonden. Nu heeft er wederom een soortgelijk voorval plaats gehad tusschen het postkantoor te *Cheribon* met dat te *Batavia*, zijnde op den 27sten der vorige maand een brief op het eerstgemelde postkantoor bezorgd, aan het adres van den arabier *Sech Salim bin Obied Cosan* te *Batavia*; welke brief niet aan zijne bestemming is gekomen en moetende inhouden de regter helften der recepissen van den serie van *f* 100 No. 83,955; 74,242; 90,279; de linkerhelften der recepissen van de serie van *f* 100, No. 5,024 en 41,290 en twee recepissen elk van *f* 25 (nummers onbekend) en de linkerhelft van een bankbillet groot *f* 500, No. 2278.

Het reglement op den brievenpost bepaald, dat er geene brieven met geldswaarde met den post kunnen worden verzonden, na alvorens daarvan registratie of aangifte heeft plaats gehad, waarvoor een reçu zal worden afgegeven, doch in geen geval is het postwezen aansprakelijk (??!!) voor de daaruit te onstane verliezen. Wij opperen nu de vraag. Waarvoor die registratie en dat reçu dient?....en wenschen dat toch eindelijk de noodzakelijkheid zal worden ingezien om het sinds 1823 vigerende reglement op den brievenpost naar de behoefte des tijds te herzien en eene nieuwe organisatie van het postwezen tot stand te brengen, dat zekerlijk primitief met vele kosten zal moeten gepaard gaan, doch eenmaal met woeker zal worden terug betaald.

— Omtrent de onthulling van het monument voor wijlen den vice Admiaaal *van den Bosch* ontvingen wij nog het volgende:

— *Zaturdag den* 23sten *September* 1854.

Op heden had te *Soerabaya* de plegtigheid plaats, van het onthullen van het monument voor wijlen den vice Admiraal E. B. *van den Bosch*, op het nieuwe Maritiem-Etablissement aan het oosterzeehoofd. Deze vermelding noopt ons tot eene noodzakelijke uitbreiding, opdat de stad onzer inwoning den prijs kan schatten, van het eerste monument van bijzonderen aard, dat op het stedelijk grondgebied is opgerigt geworden. Blijkens het ten noorden gekeerd opschrift, is het gedenkteeken opgerigt door de Marine en den Handelstand, en gewijd aan *Engelbert Batavus van den Bosch*. Deze overleed *den* 11den *Februarij*, 1851 te *Batavia* als vice Admiraal, Kommandant der zeemagt in *Ned.-Indië*, Kommandeur der Militaire *Willems orde*, Ridder der orde van den Ned. Leeuw, kommandeur der orde van het Legioen van eer van *Frankrijk*, en der Guelphen-orde van Hanover, Ridder der Russische

st. Anna, en der Pruissische Johanniter-orde. Hij was den 15den *September* 1789 geboren, en is tweemalen kommandant der Navale oorlogsmagt in Indie geweest. Zijn overschot rust in het park van het paleis te *Buitenzorg*. — De oostelijke zijde van het gedenkteeken voert de namen van *Koophandel* en *Zeevaart;* de westelijke geeft den naam aan van het *Maritiem Etablissement*, en de zuidelijke zijde vermeld in beeldspraak en trofeë in 't kort den levensloop van den Admiraal.

De woorden *Koophandel* en *Zeevaart* doen ons gedenken, hoe de Admiraal *van den Bosch* geneigd was het zijne te doen en medetewerken tot bescherming ter-zee van deze takken van nijverheid; en de naam van het *Maritiem-Etablissement* brengt ons in herinnering, dat wel bevelen tot uitvoering, wezen en ontstaan gegeven hebben aan deze gewigtige inrigting, doch dat aan de ontwerpen, even als de uitvoering in wezentlijkheid, ook andere mannen deel namen, en wij dien namen bij de zijne zouden kunnen voegen, zoo die al aan afgestorvenen toebehoorden. Wij vermeenen toch, dat dit ontwerp in 1839 ontstaan, den aanleg van het Maritiem-Etablissement op een voordeeliger punt beraamde, namelijk, aan het wester-hoofd der *Soerabaya-rivier*, of aan den Madurawal, of bij Grissee, waar men evenzeer van water *land* had moeten maken, maar alwaar men niet tuschen de uitwatering van twee rivieren werken, en elk oogenblik tegen verzanding maatregelen zoude hebben moeten beramen, eene verzanding die eeuwigdurend twee stoombaggermolens binnens waters in beweging houdt, en die van lieverlede ellen hooge stranden heeft opgehoopt, naar mate de rivier-of bassin-hoofd er werden uitgebragt. Toen de kommissie voor een Maritiem-Etablissement (de Directeur van het Marine-Etablissement, de Ingenieur van den Waterstaat, de Chef der Militaire Genie, de Risident van Soerabaya,) onderling over de gelegenheid verdeeld waren, wees de bevelhebber de plaats aan; nam de raming van circa twee millioenen voor goed, en beval den aanvang met alle krachten. Toen werd water in land, land in water herschapen- en waar wij ons herinneren, dat koopvaardijvaartuigen geankerd lagen, en krokodillen langs Daendels kustfortje Kalimâs het vaarwater onveilig maakten, daar staan thans de gebouwen en werken van het Maritiem-Etablissement, tot welks in standkoming de man het zijne toebragt, voor wier het vierkant monument op een weinig verheven pedestal, aan de monding van het bassin is op gerigt. Wanneer de vreemde zeevaarder zijne brooze kiel wil doen dokken, en alsdan door de kil van het Bassin voorbij dit gedenkteeken haalt dan zal hem welligt in 't geheugen komen de anecdote van Blucher te Oxford. Toen deze krijgsman de hoogeschool dezer stad bezocht, werd hij vereerd met den titel van *Doctor* honoris causa. Toen men hem dit mededeelde, verzocht hij voor zijn Chef van den staf, von Gneisenau, den titel van *Apothecar*, aangezien deze de recepten gereed maakte, (de ontwerpen en plans vormde,) die jegens den patient moesten worden gebezigd, (voor de veldslagen en gevechten tegen de Franschen.) Het Soerabaijasche monument van den Admiraal *van den Bosch* wijst alleen den *Doctor* aan, maar wie waren de *Apothecars?* Zij leven nog!

NEDERLAND.

— De weersgesteldheid heeft zich sedert ons vorig berigt, door eene buitengewone hitte gekenmerkt. De thermometer steeg eenmaal zelfs tot 87° F. Het kan geen verwondering baren, dat dit weder van tijd tot tijd door min of meer zware onweders werd afgewisseld. Een geweldige donderbui trof op het laatst der vorige maand de provincie Friesland en inzonderheid Leeuwarden, waar het tevens kermis was. De meeste menschen, die zich in kermis-tenten of spellen bevonden, vloden, door angst gedreven op straat, en velen bemerkten bijna niet, dat zij als door het water moesten baden. Het weêrlicht was nagenoeg niet van den hemel; regen en hagel vielen bij opgedrongen massa's neder; door den wind werden vele zeilen of planken van tenten afgeworpen; de bliksem sloeg op een paar plaatsen in de boomen; daarbij hoorde men gedurig het geroep van brand, welk laatste echter niet werd bevestigd; dit alles veroorzaakte eene verwarring en schrik schier zonder voorbeeld. Den volgenden morgen vond men op verscheidene plaatsen eene menigte musschen dood liggen. Ook in Gelderland en Zuidholland heeft men zwaar weder te verduren gehad, doch er zijn geene kapitale ongelukken door veroorzaakt.

— De oogst der veldgewassen wordt thans op verre weg de meeste plaatsen ingezameld en het bevestigd zich thans meer en meer, dat dit jaar bij uitnemendheid vruchtbaar is. De ziekte in de aardappelen is natuulijk op de eene plaats erger dan op de andere, doch in het algemeen schijnt zij, zelfs minder nog dan in het vorige jaar, roden tot bezorgdheid te geven.

Hoe veelbeloovend de vooruitzigten ook zijn en hoezeer zij op vele plaatsen zich reeds gedeeltelijk bevestigen, doen zich nogtans ook vreemde verschijnselen voor.

Zie hier wat men uit Boskoop van den 3den Augustus schrijft:

„De boomen laten nu reeds hunne bladeren voor een gedeelte verschroeid en verdord vallen. De vruchten der aalbeziën en kruisdoorens hangen te verdroogen, of vallen van de trossen en takken af, of worden goor. Zoo is het met de appelen en peren eveneens; deze worden taai aan de boomen, en ruijen zoodanig af, dat, zoo vooruitgaande, weinig over zal blijven. Perziken en Abrikozen, vallen ook nog in menigte af; morellen zijn er schier niet geweest en die er nog waren, waren zoo klein en slecht, dat zij onbruikbaar zijn. De menigte van ongedierte is ook ongeloofelijk groot en schijnt nog maar weinig te verminderen. De plotselinge overgang van koud, regenachtig weder in droog en warm, heeft van het bovenstaande de grootste schuld."

Een ander verschijnsel, niet minder opmerkenswaardig, meldt men uit Hardenberg, dd. 1 Augustus:

„Heeft de boekweit onlangs veel geleden door de *hitte*, — zonderling contrast der natuur! — in den nacht van Vrijdag op Zaturdag jl. is aan dit aanvankelijk zoo veel belovend product, op uren ver in dezen omtrek, een gevoelige slag toegebragt door... de *vorst*. Vreemd verschijnsel in de hondsdagen, doch helaas, maar al te waar? Onderscheidene berigten en mededeelingen van verschillenden kant bevestigen het, dat er zelfs vele akkers worden aangetroffen, waarop de bloeijende vrucht totaal zwart is gevroren. Dit bemerkt men hoofdzakelijk bij de langstaande boekweit. Enkele stukken aardappelen en boonen hebben mede veel letsel gekregen.

In gemelden nacht is tevens een vreemd luchtverschijnsel waargenomen. Bij het nederdalen van eenen zwaren koude en natten mist, scheen het noordelijk gedeelte van den horizon den ganschen nacht als door den dagerand verlicht, alhoewel het zuiden eene ondoordringbare duisternis vertoonde, terwijl de gezigtsorganen der waarnemers om circa 12½ ure plotseling als het ware verblind werden door eenen schitterenden vuurstraal in het N. O., welke zich slechts een oogenblik vertoonde en alstoen in dezelfde rigting verdween, de nachtelijke aanschouwers in stomme verbazing latende. Opmerkelijk is het, dat er in gemelden nacht op die hoogte (onder Lutten) buitengewoon veel zoogenaamde verschietende sterren zijn waargenomen."

— Den 19den ll. werd in het kerkgebouw der Remonstrantsch-Gereformeerde gemeente Rotterdam, de jaarlijksche algemeene vergadering gehouden van bestuurders, leden en begunstigers van het Nederlandsche Zendeling-Genootschap.

Het voorzitterschap werd waargenomen door den weleerw. zeer geleerden heer P. van der Goot Pz., predikant bij de Doopsgezinde gemeente te Amsterdam, die nadat hij in een ootmoedig gebed den zegen des Heeren over de werkzaamheden van den avond had afgesmeekt, de vergadering opende en haar tot heilige belangstelling opwekte. Vervolgens werd door den eerw. heer H. Hiebink, director van het Zendelinghuis alhier, het verslag uitgebragt van den staat en het wedervaren des genootschap in het afgeloopen jaar. Uit dat verslag bleek dat thans 19 zendelingen tot het genootschap in betrekking staan, waarvan zich drie op Java bevinden, de heeren Jellesma, Hoezo en van der Valk. Twaalf hunner arbeiden op Celebes, zijnde de heeren Wilken, Lineman, Riedel, Schwarz, Ulfers, Hartig, Bossert, Graafland, Van der Velden van Capellen, Rooker, Donselaar en Goudswaard, de negen eerstgenoemden bevinden zich in de aanzienlijke gemeenten der zoogenaamde Menahasse van Menado (noordelijk deel des eilands), terwijl de drie laatste zich in het gouvernemet van Makassar, en wel in de gemeenten Boelecomba en Bonthain ophouden; van deze zal de heer Rooker zich binnen kort mede naar Menado begeven. Op Timor zijn geplaatst de heeren Heymering en Schot, terwijl de heeren Luyke en Roskott op Ambon, Haroeka en Saparoea arbeiden. De zendelingen van Casteren van Cattenburch en Nooy, beiden sieraden voor hunnen stand, zijn onlangs in de kracht huns levens bezweken, de eerste te Depok op Java, de tweede te Tondano, op Celebes. Eene op sommige der eilanden geheerscht hebbende buikziekte, had onder een deel der zendelingen en hunne betrekkingen droefheid en rouw aangerigt. — Kort na de in het vorige jaar gehoudene algemeene vergadering had het Indische gouvernement het genootschap uitgenoodigd zes zendelingen naar Amboina en onderhoorigheden te zenden, doch voorloopig kon aan die aanvraag niet voldaan worden; voor het oogenblik alleen zal de heer Bossert zijnen werkkring van Menado naar Amboina overbrengen. — Wat het zendelings-*werk* aangaat, bevatte het verslag zeer belangrijke en tevens bemoedigende mededeelingen. Zijn er sommige streken, waar niet de gewenschte vrucht wordt geoogst of waar zich tegenstand opdoet, op andere punten vertoont zich lijdzaam geloof of warme ijver, terwijl met dankbaarheid de medewerking van overheden of inlanders te erkennen valt. Op Java is het laatste het geval; in de Menahasse van Menado doet zich het eerste in ruime mate voor. Op Ambon blijft de school, ter opleiding van inlandsche onderwijzers, onder leiding van den heer Roskott, aan haar verheven doel beantwoorden. Een en ander geeft de overtuiging, niet alleen aan de licht-, maar ook aan de schaduwzijde der berigten op te merken, dat de Goddelijke zegen bij de pogingen van het genootschap niet uit blijft; dat daar waar de zendelingen arbeiden, niet alleen de godsdienstige, maar ook de maatschappelijke toestand zich verbetert (voornamelijk ook door het aanleeren van ambachten onder de inlanders, dat door de zendelingen zeer wordt bevorderd), en zich alzoo welvaart verspreidt in deze ook in de gaven der natuur zoo rijk gezegende streken. — Ten aanzien van de geldmiddelen des genootschaps deelde het verslag mede, dat het niet te ontkennen valt, dat het genootschap in blijvende belangstelling onzer landgenooten deelt; belangrijke donatien en legaten zijn het ook in dit jaar toegekomen, het cijfer der inkomsten is tot ƒ 88,650.54 ½ gekkomimen; de uitgaven hebben bedragen ƒ 75,267.94 ½, blijvende alzoo een batig saldo van ƒ 13,382.60. Het overlijden van verschillende, hoogst ijverige leden viel ook thans mede te deelen.— Het nieuwe instituut, op de Rottekade alhier opgerigt, was onlangs in gebruik genomen, waardoor in de behoefte naar wensch was voorzien. Het getal jonge lieden, dat zich daar tot hunne taak zal toerusten en bekwamen, zal in het volgende studiejaar 11 bedragen, waarvan 7 reeds korter of langer tijd aan het instituut hebben doorgebragt,

Na de voorlezing van dit verslag en onder gezang der vergadering beklom de Hoog Eerw. heer F. J. Domela Nieuwenhuis, hoogleeraar aan het Luthersch seminarie te Amsterdam, het spreekgestoelte, en hield naar aanleiding van Matth. XIX: 27 — 29 eene opwekkende rede, die tot onderwerp had de beantwoording der vraag: *Wat geeft ons de deelneming aan het Nederlandsch Zendeling-Genootschap?* De slotsom zijner ontwikkeling was: „Met het oog op den toestand van ons-zelven en van ons volk, is die deelneming ons eene *beschamende* drangreden — maar eene beschaming, die tot heiliging voert; — met het oog op de zendelingen en wat zij schrijven, is die deelneming ons eene *vertroostende* herinnering — eene vertroosting, die kracht heeft bij teleurstellingen; — met het oog op den strijd over begrippen, is die deelneming ons eene *bevestiging*, dat de eenvoudige aanneming van het evangelie ter zaligheid genoeg is — eene bevestiging, die tot bekeering wekt; — met het oog op de verscheidenheid der Protestantsche kerkgenootschappen, is het ons eene *hartverheffende* deelneming — eene hartverheffing, die ons arbeiders aan hare eenheid Christus maakt.

Nadat de spreker was afgetreden, plaatsten zich de heeren S. E. Harthoorn en J. D. ten Zeldam Ganswijk, in het midden der vergadering, die thans als zendelingen tot de H. Dienst geordend, als gereed stonden naar Java te vertrekken, waar zij voorloopig onder leiding van den heer Jellesma, zich in de taal, zeden en volksgewoonten kunnen oefenen. Op hoogst indrukwekkende wijze rigtte de voorzitter tot hen het woord van vermaning en bemoediging en reikte hun daarbij, uit naam van het genootschap, den Bijbel over als hun besten gids en krachtigsten steun.

Ook ds. A. A. Stuart, van Amsterdam, afgevaardigde van het Nederl. Bijbel-Genootschap, sprak tot hen een hartelijk woord van afscheid en bood hun een exemplaar van het N. Testament in het Javaansch aan. Daarop droeg de voorzitter hen in een plegtig gebed op aan des Heeren hoede en smeekte Zijnen zegen af, over het geheele werk der zending: — waarna het geheel met het zingen van Gezang 96 werd besloten.

Onder de besluiten, in de bijzondere vergaderingen van bestuurders en afgevaardigden der onderscheidene afdeelingen van het genootschap genomen, behoort de oprigting eener kostschool voor kinderen van zendelingen, op het noordelijk gedeelte van Celebes. Het genootschap hoopt den hoofdonderwijzer in het vaderland te vinden.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie van den OOSTPOST.

Geëerde Heeren!

Ten allen tijde en ook thans nog hoorde ik gewagen, van lieden, die met het hersenschimmige denkbeeld zwanger gaan en hunnen tijd verspillen, om eene Eeuwigdurende beweging, „het Perpetuum mobile" daar te stellen.

In een geacht en algemeen gelezen Nederlandsch werk, trof ik aangaande dat onderwerp een artikel aan, hetwelk, mijns inziens, wel een plaatsje verdient in uw wetenschappelijk blad:

Mogt UEd. in dit mijn gevoelen deelen, dan laat ik, tot dat einde, hier onder een uittreksel daarvan volgen.

Die de eer heeft te zijn.

SOERABAYA, *UEds. D. W. Dienaar*,
30 *September* 1854. Q.

„Eeuwigdurende beweging.

„De meeste menschen hebben een verkeerd en zeer onjuist „begrip van de werkelijke moeijelijkheden, die zich hier „voordoen, en dan nog bovendien van de ongerijmdheid „van het onderwerp. Er zijn lieden geweest, welke bij „het zien van de beweging, die door het electro-magnetismus te weeg gebragt wordt, als in verrukking opgetogen, „uitriepen: „welnu, dit is eindelijk de eeuwigdurende „beweging."

„Deze toepassing is echter geheel onjuist; want zoo wij „met de eeuwigdurende beweging een werktuig verstaan, „hetwelk éénmaal in beweging gebragt zijnde, voortdurend „in beweging blijft, zoolang die beweegkracht werkzaam „is, tot dat hetzelve versleten is, dan zeker moet het vervaardigen van een dusdanig werktuig als niet onmogelijk „beschouwd worden. Een gewone watermolen, door water of wind gedreven blijft in beweging, tot dat de deelen versleten zijn, zoolang men de vereischt wordende „hoeveelheid water toevoert en er geene wind ontbreekt. „De stoommachine blijft in beweging zoo lang er eene toereikende hoeveelheid stoom ontwikkeld wordt; en het „electro-magnetismus brengt eene rondgaande beweging, „voort, die, om zoo te spreken, eeuwigdurend kan zijn, „door middel van voortdurend werkende galvanische batterijen. De plannenmakers voor de „eeuwigdurende be„wing" passen echter deze uitdrukking niet toe, op het „doel van hunne ijverige pogingen, daar volgens hen, die „beweging alleen moet verkregen worden, door middel van „een werktuig, hetwelk éénmaal aan den gang gebragt „zijnde, zonder eenige andere kracht, dan van wind water enz., ook in beweging blijft door zich zelf, ten minste „zoo lang tot alle deelen versleten zijn; en zelfs bestaan „er eenigen, die ook het laatste niet willen gelden. Kan „het nu bij iemand met gezond verstand, die slechts de „geringste kennis van de werktuigkunde bezit, wel immer in de gedachten komen, dat dit doel te bereiken zou „zijn? Hoe is het mogelijk om beweging voor te brengen „zonder bewegende kracht aan te wenden; hoedanig men „ook hefboomen, touwen, katrollen zamenstelt, en in „verband brengt, of wel geheel achterwege laat? Even „buitensporig zou het zijn, om een rijtuig te doen voortgaan zonder paarden of andere kracht, het stoomwerktuig te doen werken zonder stoom, den molen zonder „water of wind, het uurwerk zonder veer of drukking, „en het schip zonder boomen, jaaglijnen, riemen, scheepsraderen, zeelen, enz.

„Om de uitdrukking" eeuwigdurende beweging," eenen bepaalden zin te geven, moeten wij voor eerst vragen: „wat is het waardoor een werktuig het eerst wordt in „beweging gebragt? Dit moet noodzakelijk bestaan in „eene of andere kracht; doch de ondervinding leert ons, „dat er insgelijks kracht vereischt wordt om de eerst „begonnen beweging aan den gang te houden.

„Hoe sterk een knaap zijnen tol moge opzetten, spoedig houdt die ronddraaijende beweging op. Wan-

„neer men een horologie heeft opgewonden, dan is ontspan-„ningskracht van de veer eene voortdurende bron van „beweging, die na eenige uren ophoudt werkzaam te „zijn, en alleen door het op nieuw spannen van die veer „wordt in werking gebragt. Wanneer een uurwerk wer-„kelijk eene eeuwigdurende beweging kon bezitten, tot „dat de deelen waren versleten, zoo zou de vervaardi-„ger een bovenmenschelijk wezen moeten zijn, daar dan „zijn werktuig zich zelf de beweegkracht zou verschaf-„fen. Geen voorbeeld van dien aard, is ons immer door „de kunst opgeleverd, een zoo men al een dergelijk voor-„beeld zou willen bijbrengen, dan moeten wij onze toe-„vlugt tot de natuurkunde nemen; en zoo wij hierbij ook de verhevenste van alle wetenschappen verkiezen, de „sterrekunde, dan nog zullen wij vruchteloos naar een „voorbeeld zoeken; want ofschoon de planeten en ontel-„bare wereldbollen eeuwigdurend in beweging zijn, zoo „wordt daartoe nogtans de wil en de magt vereischt van „Hem, die alles bestuurt en regelt, en den sterveling „dat vermogen niet heeft geschonken.

„De alchimist, die de geringere metalen en goud „trachtte te veranderen, is een minder beklagenswaardig „voorwerp, dan hij, die naar de eeuwigdurende bewe-„ging zoekt. De eerste bouwde zijn onderzoek op het „dwaalbegrip, dit al de metalen werkelijk uit goud be-„stonden; doch dat door eenige onzuiverheden dat edele „metaal tot den rang van de mindere verlaagd werd, en „aan welke daardoor de eigenaardige eigenschappen „werden medegedeeld. In het algemeen waren bijna alle „alchimisten, lieden die de scheikunde hadden beoefend, „zoo ver deze wetenschap in hunnen tijd bekend was; „doch—de projectmaker voor „de eeuwigdurende bewe-„ging," is met regt altijd een onwetende en eigenzinnige „dwaas, die zich niet verwaardigt om zich met de een-„voudigste en onomstootelijkste waarheden van de werk-„tuigkunde bekend te maken, noch de eerste grond be-„ginselen der natuurkunde te beoefenen. Of zoo hij „welligt door deze water- en vuurproef gelouterd mogt „zijn, dan schijnt dit toch zeer weinig invloed op hem ge-„had te hebben, daar hij, door geen vertrouwen te stel-„len op die eeuwige grondwaarheden, toont, geene de „minste werktuigkundige kennis te bezitten. Eenige da-„gen oefening in de eenvoudigste grondbeginselen van „de natuurkunde, zijn toereikend, om de overtuiging op „te leveren, dat het doel, om eene perpetuële beweging „daar te stellen, onbereikbaar is.

CORRESPONDENTIE.

De ingezonden stukken van de Heeren *P.* en *Z.* kunnen heden voor plaats gebrek niet worden opgenomen, doch zullen in een volgend nommer verschijnen.

DE REDACTIE.

ADVERTENTIEN.

GEBOORTEN

Heden beviel ontijdig van een dooden ZOON, de geliefde echtgenoote van

SOERABAYA, H. VAN DE VELDE.

22 September 1854. (375)

SCHEEPSBERIGTEN.

VREEMDEN-LIJST.

AANGEKOMEN.

26 Sept. P. F. Schindelee, van Madura.— 27 Sept. H. J. Waller, B. J. Schipper, beiden van Batavia.— 28 Sept. H. H. Spengler, van Batavia; C. Oostziek, van Ngawie.— 29 Sept. J. P. Condoo, van Bezoekie.— 30 Sept. Th. A. van Laer, van Pasoeroewan; M. C. A. Maurits, van Sumanap; W. Johannes, van Pasoeroewan. — 2 Oct. T. Harms, van Samarang; J. Vreede, H. Boeken, beiden van Toeban; A. N. Teengs, van Samarang.

HOTEL MONTOFT.

A. Hanzen, van Banda; H. C. Forgeusen, van Melbourne; A. Hoogenstraeten, van Samarang.

HOTEL DE COMMERCE.

28 Sept. Chapman, van de binnenlanden.— 30 Sept. Köhler, van Samarang; Molijn, van Grissee.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

C. N. Rappard, Tromp, D. Serang 19 Sept.— Van een zoon de echtgenoote van K. N. Heijligers, Toeban 18 Sept.— E. Swaving, van Stralendorff, Z. Djocjokarta 18 Sept.— T. de Neve, Eilbrecht, D. Padang 15 Sept. — M. A. Deval, Bernet, Z. Padang Sidempoeang 10 Augst.— A. H. J. de Graaff, Grevelink, Z. Macassar 29 Augst.— Van eene dochter de echtgenoote van J. A. M. Gouijn, Batavia 20 Sept.

Getrouwd:

C. Boers en A. A. van der Does, Batavia 14 Sept.— W. M. de Ruijter en G. Hagenstein, Pasoeroewan 28 Sept.

Overleden:

L. W. G. J. Melvill van Carnbée, de Kock, 19 j. Batavia 22 Sept.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen schepen te Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Van*
Sept.	26	Nederl. Ind.	stoomschip Langen Lamongan.	Pa Sariema.	Probolingo.
„	29	„ „	Djoeharie.	Mohamat Asik.	Banjermassing.
„	—	Nederlandsche	Anna Maria Wilhelmina.	J. C. Fischer.	Batavia.
„	—	Deensche	Fordenskjold.	H. C. Forgensen.	Melbourne.
October	1	Nederlandsche	De Jonge Jan.	A. Hoogenstraaten.	Batavia.
„	—	Nederl. Ind.	Krabbe	Mardam.	Pasoeroean.
„	2	„ „	El Machlaar.	Said Osman Bahasoan.	Sandelhout.
„	—	„ „	Little Tot.	Katjoong.	Probolingo.
„	—	Nederl. Ind.	Mercurius.	J. H. Walter.	Batavia.

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum		*Vlag*	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerder*	*Naar*
Sept.	26	Nederl. Ind.	Isabel.	L. Eschauzier.	Pasoeroean.
„	27	Nederlandsche	Zeevaart.	J. A. Knaap.	Nederland over Bezoekie.
„	—	Nederl. Ind.	stoomschip Macasser.	H. J. E. E. Chevallier.	Moluccos over Macasser. ?
„	—	Nederlandsche	Goede Verwachting.	F. J. Rotgans.	Nederland over Samarang.
„	28	Nederl. Ind.	stoomschip Banda.	F. H. Schmidt.	Batavia over Samarang.
„	29	„ „	Said Maskoor.	Mohamat Saleh.	Banjermassing.
„	—	Nederlandsche	De stad Amsterdam.	M. van Gijzel.	Nederland over Probolingo.
„	—	Nederl. Ind.	stoomschip Langen Lamongan.	Pa Sariema.	Panaroekan „ „
„	—	„ „	Atiat Ulmoula.	Sech Sehan bin Said Baoseer.	Banjermassing.
„	—	„ „	Helper.	Dolla.	Balie (Ampenan.)
„	—	„ „	Sie Banjak.	Daeng Malempo.	Grissee.
„	—	„ „	Aldoer Salim.	Intje Oedin.	Banjermassing.
„	30	Nederlandsche	J. C Schotel.	F. P. van Beest Holle.	Nederland over Samarang.
„	—	Nederl. Ind.	Kangpie.	Ong Kangham	Balie Badong.
October	1	Nederlandsche	Waterloo.	W. W. van Epen.	Nederl. over Pasoeroean.
„	—	Nederl. Ind.	Kiem Tjian Sing.	Tjoa Kho.	Balie (Ampenan.
„	2	„ „	Hermine Maria Elizabeth.	U. Bonjer.	Amsterdam.
„	—	Z. M.	stoomschip Onrust.	Luit. ter zee 1e kl. W. C. Klis.	Koers stellende om de West.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der schepen*	*Gezagvoerder*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederl. Ind.	Alfulk.	Sech Abdul Kadir Baradja.	Banka.	Sech Awal.
„ „	Machmodie.	Sech Abdulla Segaf.	„	Gezagvoerder.
Nederlandsche.	Anna Maria Wilhelmina.	I. C. Fischer.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
„	Willem Karel.	F. de Meester.	„	Fraser Eaton & Co.
„	Stad Utrecht.	P. J. Jaski.	„	Tiedeman en van der Burg.

Aangekomen Passagiers

Met de Ned. bark de *Jonge Jan*, de Heer Teengs en Echtgenoote. —

Vertrokken Passagiers

Met het Ned. Ind. stoomschip *Macasser*, de Heeren C. Hool, J. Carter, Z. M. troepen en bannelingen.— Met het Ned. Ind. stoomschip *Banda*, Z. M. troepen en bannelingen.— Met de Ned. Ind. bark *Said Maskoor*, Z. M. troepen.— Met de Ned. Ind. bark *Alnoer Salim*, bannelingen.

Schepen liggende ter Reede.

Z. M. Wachtkorvet Nehalennia; het stoomschip Merapie; Schoener Ambon; de schepen La Gironde thans hern. Menado, de Stad Utrecht, Alfulck, Fathool Baaie, Kirkman Finlay; het stoomschip Java; de barken Fatal Maän, Hoksoen, Elisa Susanna, H. Vincentius van Paulo, Machmodie, Assad Dullah, Willem Daniel, Adenan, Willem en Carel, Hoksing; de brik Volante; de schoeners Fathal Rachman thans hern. Selaparang, Swieping, Harriet thans hern. Julie, Kembang Djepoon, Tijro, Anna Johanna, Asultanie; de kotter Tedok.

PASOEROEWAN.

AANGEKOMEN.

25 Sept. de Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam, van Soerabaija

29 Sept. de Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, van Probolingo.

30 Sept. de Ned. Ind. schoener *Isabel*, gezagv. L. Eschauzier, van Soerabaija.

VERTROKKEN.

30 Sept. de Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, naar Soerabaija; de Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam, naar Soerabaija.

SUMANAP.

AANGEKOMEN.

25 Sept. de Ned. Ind. bark *Atiat Toolbarie*, gezagv. Sech Abdul Rachman bin Osman Bahasoan, van Grissee.

29 Sept. de Ned. Ind. bark *Djeilanie*, gezagv. Said Mohamat bin Alie, van Soerabaya, passagiers de heer J. F. Pool en Z. M. troepen.

30 Sept. de Ned. Ind. bark *So-Ootban*, gezagv. Sech Mohamat bin Achmat Banseer, van Grissee; de Ned. Ind. schoener *Sophia*, gezagv. Siendoe Djaija, van Sapoedie; de Ned. Ind. bark *Pogoan Sephijr*, gezagv. Ong Kimling, van Grissee.

VERTROKKEN.

25 Sept. de Ned. Ind. schoener *Fathool Haer*, gezagv. Said Alie bin Mohamat Molahaijla, naar Balie.

26 Sept. de Ned. Ind. brik *l'Esperance*, gezagv. F. M Horning, naar Palembang.

27 Sept. de Ned. Ind. bark *Djoedoel Wadoet*, gezagv. Said Sech bin Hoesin Segaf, naar Batavia over Samarang en Cheribon.

30 Sept. de Ned. Ind. bark *Polkus Sadaá*, gezagv. Moalim bin Hoesin, naar Pontianak over Samarang.

Schepen liggende ter reede.

De schoeners Sumanap, Mifrejool Moelook, Sie Damar, Maria, Sophia; de barkschepen Catharina Hendrika, Carolina, Atiat Toolbarie, Djeilanie, So-Ootban en Pogoan Sephijr.

Aan- en uitvoer te Soerabaya van 27 September tot en met 2 October 1854.

AANVOER

Van Melbourne per het Deens. schip *Toldens Hold*, gezagv. H. E. Forgensen, agent Major Matzen & Co.

86 kts. cherrij cordial, 6 vts. brandewijn, 148 stuks schoppen, Gezagvoerder.

Van Liverpool viâ Batavia per het Ned. schip *Anna Maria Wilhelmina*, gezagv. G. C. Fisher, agent Fraser Eaton & Co.

10 ktn. manufacturen, Adam & Co.; 10 ktn. manufacturen, Onder; 533 stuks metaal, Fraser Eaton & Co.; 91 ktn. manufacturen, Hoekstra Gijsing & Co; 14 ktn. manufacturen, Ruijl Cramer & Co.; 29 ktn. manufacturen, 40 collis machinerien, Fraser Eaton & Co.; 42 coll. provisien, Gezagvoerder.

Van Banjermassing per de Ned. Ind. bark *Djoharie*, gezagv. Mohamad Asik, agent Gezagvoerder.

$158\frac{1500}{2000}$ tonn steenkolen, W. Cores de-Vries; 4000 ps. maloekoematten, 8840 ps. eijeren, Gezagvoerder.

Van Nederland viâ Samarang per het Ned. schip *Jonge Jan*, gezagv. A. Hoogenstraeten, agent Ruijl Cramer & Co.

26 ktn. bladkoper, Fraser Eaton & Co.; 15 vts. spijkers, B. J. van Eck & Co.; 10 ktn. manufacturen, Kervel & Co.; 91 ktn. manufacturen, 100 vtn. teer, Ruijl Cramer & Co.; 4 ktn. wijn, Granpré Moliere & Co.; 50 manden seltserwater, 1 kt. koopmanschappen, van Delden; 50 hammen, S. Wandiers; 1 vt. gereedschappen, Molijn; 50 kts. specie, 6 pkn. koffij zakken, NHM.

Van Batavia per de Ned. schoener *Merkurius*, gezagv. J. Walter, agent NHM.

10500 ps. goenie zakken, 400 tobben staal, NHM.

Van Sandelhout per de Ned. Ind. bark *Elmachlaar*, gezagv. Sech Abdulla bin Osman, agent Gezagvoerder.

210 paarden, Gezagvoerder.

Van Balie per de Ned. Ind. brik *Joemanting*, gezagv. Oey Boe agent Oey Wai Tien.

1500 pic. rijst, 70 pic. kapas, 62 ps koehuiden, $8\frac{1}{2}$ pic. klapperolie, $\frac{1}{2}$ pic. smeer, 37 pic. bals. tabak, Oey Wai Tien.

UITVOER

Naar Balie per de Bals. bark *Kiemtjiang Sing*, gezagv. Tjoakho.

6 ktn. gedr. katoen, Adam & Co.; 4 bln. en 1 kt. gedr. en gev. katoen, Hoekstra Gijsing & Co.

Naar Amsterdam per het Ned. schip *Hermine Marie Elisabeth*, gezagv. U. Bonjer.

$1663\frac{04}{100}$ pic. suiker, 5 pic. rotting, NHM.

Naar Nederland viâ Pasoeroean per het Ned. schip *Waterloo*, gezagv. W. W. van Epen.

450 pic. tin, 175 pic. rotting, 25,000 ps. ledige zakken, NHM.

Naar Nederland viâ Bezoekie per het Ned. schip *Vier Gebroeders*, gezagv. G. F. Wiegmink.

$2502\frac{04}{100}$ pic. suiker, 100 pic. rotting, NHM.

Naar Nederland viâ Panaroekan per het Ned. schip *Goede Verwachting*, gezagv. J. F. Rotgans.

$3000\frac{89}{100}$ pic. suiker, 500 pic. koffij, 175 pic. rotting, NHM.

Naar Nederland viâ Bezoekie per het Ned. schip *Zeevaart*, gezagv. J. A Knaap.

$2002\frac{69}{100}$ pic. suiker, 70 pic. rotting, NHM.

Naar Nederland viâ Probolingo per het Ned. schip *Stad Amsterdam*, gezagv. M. van Gijzel.

$3003\frac{11}{100}$ pic. suiker, 2000 pic. koffij, 211 pic. tin, 60 vts. gouv. koperen duiten, 180 pic. rotting, NHM.

Naar Banjermassing per de Ned. Ind. bark *Atiatul Moulah*, gezagv. Sech Sehan bin Said Bauzir.

2 ktn. doeken, Gezagvoerder.

Naar Molluccos viâ Macasser per de Ned. Ind. stoomboot *Macasser*, gezagv. H. Chevallier.

10 pic. suiker, van Raalten en Kocken; 10 ktn. cognac, 2 ktn. ansjovisch, Schimmelpenninck & Co.; $32\frac{83}{100}$ pic. suiker, Major Matzen & Co.; 1 jagtgeweer dubbelde loop, 1 koperenpan, 1 eng. zadel, Holger van den Dungen; 22 vts. boter, Gezagvoerder; 1 kt. medicijn, Hackman Asschenbergh; 3 ktn. diverse lijnwaden, Sech Farik; 12 pic. jav. koperwerk, 1 kt. ledige trommels en eenige kleinigheden, Sech Oemar Aldjaroe; 6 ktn. lijnwaden en eenige kleinigheden, 10 pic. peper, Sech Nassar Tamimie; 1 bl. slendangs, Kervel & Co.; 10 ktn. bier, Granpré Moliere & Co.; 40 keldrs. genever, Schimmelpenninck & Co.; 1 baal ongeb. shirtings, McMillan Marten & Co.; 8 ktn. modewaren en manufacturen, 21 kts. suikerwerk, W. Cores de Vries; 2 ktn dranken, manufacturen en eenige kleinigheden, van Raalten en Kocken; 13 vtn. en 1 kt. bier en rhijnwijn, 1 vt. hammen, 1 kt. modewaren, Karthaus en Melchers; 12 ktn. koperen gongs, 2 ktn. lijnwaden, 2 pic. kat. garens, 30 kts. zeep, 6 pic. suiker, 6 krandjgs. jav. tabak, 3 ktn. cottonetten, 7 ktn. diverse lijnwaden, provisien en eenige kleinigheden, diverse Arabieren; 88 ktn. diverse dranken, provisien, manufacturen en cigaren, W. Cores de Vries; 14 ktn. diverse manufacturen, Adam & Co.; 2 ktn. doeken en sarongs, Mcmillan Marten & Co.; 3 pic. suiker, Croon; 54 ktn. manden en kelders diverse dranken en provisien, van Delden; 6 ktn. diverse manufacturen en kleinigheden, Sech Achmad; 7 ktn. diverse modewaren, W. Cores de Vries; 50 keld. genever, van Delden; 1 vt. teer, 5 pic. lood, B. J. van Eck & Co.; 1 kt. drankzetjes en eenige meubels, Major Matzen & Co.; 1 pakje schoenen, $1\frac{1}{2}$ pakje tuinzaden, 1 kt. leer, McMillan Marten & Co; 12 pic. suiker, Sech Farik; 4 ktn. sarongs, 6 krandjgs. eur. borden, Sech Abdul Rachman; 57 ktn, manden en vts. diverse provisien, W. Cores de Vries; 1 kt. garens, Adam & Co.; 12 kts. cognac, Major Matzen & Co.; 1 krandjg. borden, 6 ktn. diverse lijnwaden en eenige kleinigheden, 17 pic. suiker, 14 pic. koffij, 60 pic. rijst en ketangrijst, 50 kts. zeep, 1 pic lijmen, 25 pkn. speelkaarten, 26 kts provisien en eenige kleinigheden, 10 pic. suiker, diverse Arabieren; 60 kts. zeep, W. Cores de Vries; 2 ktn. schoenen en eenige kleinigheden, de Brunel; 10 ktn. en pkn. diverse lijnwaden, 19 pic. koffij, 15 vaatjes, diverse Arabieren; 7 ktn. boeken, 1 vt. verfwaren, 4 ktn. boeken en bijbels, 4 kts. kleeren, 74 vtn. groenten en rolpens, 1 kt. modewaren, 1 kt. regaal, Ruijl Cramer & Co.; $1\frac{1}{2}$ dozijn ijzeren schoppen, 60 ps. ledige manden, 100 ledige zakken, W. Cores de Vries; 3 ktn. lavender, 3 vtn. en 1 mandje bier, 1 kt. petten, Adam & Co.; 21 ktn. en kistjes diverse dranken en provisien, 6 ktn. vensterglas, 4 ktn. gev. katoen, 25 ktn. en bln. manufacturen, Adam & Co.; $40\frac{1}{2}$ kts. manilla cigaren, Fraser Eaton & Co.; 25 kelds. genever, 5 pic. koffij, 10 ktn. wijn, 5 pic. suiker, 800 ledige zakken, W. Cores de Vries; ƒ 500 aan zilvermunt, 1 kt. tuinzaden, Kingdom; 1 kt. petten en hoeden, W. Cores de Vries; 10 vtn. meel, 20 vts. boter, 21 vtn. cognac, 5 vtn. wijn, 1 vt. loodwit, 1 pak lak, Ruijl Cramer & Co.; 2 knaapjes, W. Cores de Vries; 1 ledikant, Ruijl Cramer & Co.; 1 kt. regaal, W. Cores de Vries; 1 kt. koffijkannen, Nash; 20 ps. hammen, Ten Siethoff; 141 kelds. arak, 25 tonnen klapperolie, 15 vts. boter, 25 pic. suiker, 20 kts. zeep, 5 oxhd. azijn, $1217\frac{93}{100}$ pic. rijst, W. Cores de Vries.

Naar Banjermassing per de Ned. Ind. bark *Said Maskoor*, gezagv. Mohamad Saleg.

3 pic. suiker, 4 pic. bensoin, ƒ 133 aan sp. matten, 6000 ps. chin. bordjes, ƒ 865 aan sp. matten en eenige stukjes manufacturen, Diverse Banjarrissen.

Naar Balie per de Ned. Ind. kotter *Helper*, gezagv. Bradie.

1000 ps. stroozakken, W. Cores de Vries; 6 ktn. chitzen, Adam & Co.

Naar Balie per de Ned. Ind. schoener *Kangpie*, gezagv. Ongkong Hong.

40 ps. ledige tonnen, 2 ktn. soija en eenige kleinigheden, Gezagvoerder; 2 bln. madapollams, Fraser Eaton & Co.; 2 ktn. gedr. en gev. katoen; Hoekstra Gijsing & Co.

Naar Nederland viâ Samarang per het Ned. schip *J. C. Schotel*, gezagv. J. van Beest Holle.

$1826\frac{03}{100}$ pic. suiker, $911\frac{37}{100}$ pic. suiker, Hoekstra Gijsing & Co.; $2893\frac{48}{100}$ pic. suiker, 135 pic. rotting, Granpré Moliere & Co.; $327\frac{98}{100}$ pic. runderhuiden, 5000 ps. huiden NHM.; $182\frac{70}{100}$ pic. cassia, 100,000 stuks jav. cigaren, Hoekstra Gijsing & Co.

Naar Nederland viâ Panaroekan per het Ned. schip *West Kapelle*, gezagv. M. Rooderkerk.

110 pic. rotting, NHM.

Naar Batavia en Samarang per de Ned. Ind. stoomboot *Banda*, gezagv. H. Schmidt.

8 bln. longcloth, Fraser Eaton Co.; 71 pic. was, 1 kt. Macasser olie, 2 bln. ongeb. katoen, 1140 ps. gouden tientjes, Diverse Arabieren; 23 ktn. en bln. lijnwaden, Adam & Co; 11 ktn. en bln. lijnwaden, marmer bladen en regalen, Fraser Eaton & Co.; 1 kt. cambriks, Adam & Co.; 10 ktn. en bln. lijnwaden, Kervel & Co.; 10 ktn. gedr. katoen, Adam & Co; 3 ktn. kains, Granpré Moliere & Co.; 15000 ps. jav. cigaren, McMillan Marten & Co.; 55 ktn en bln. lijnwaden, Hoekstra Gijsing & Co.; 15000 ps. jav. cigaren, McMillan Marten & Co.

Naar Panaroekan viâ Probolingo per de Ned. Ind. stoomboot *Langen Lamongan*, gezagv. Pa Sariema.

8 ktn. wit katoen, Granpré Moliere & Co.

Marktprijzen.

Suiker No. 16 per picol ƒ $12\frac{1}{4}$ à ƒ $12\frac{1}{2}$
Id. „ 15 „ „
Id. „ 14 „ „
Id. „ 13 „ „
Id. „ 12 „ „
Koffij per picol ƒ 24 à ƒ 25.—
Rijst (carga) per kojang ƒ 125 à ƒ 135.—
Id. (witte) „ ƒ 145 à ƒ 160.—
Koehuiden per 100 st. ƒ 240.—
Arak per legger ƒ 45 à ƒ 50.—
Olie (Klapper) per picol ƒ 20.—
Olie (Katjang) ƒ 16.—
Kadjang Matten ƒ 10.—
Rotting ƒ 5 à ƒ 6.—

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag, den 8sten October des 's morgens ten half 9 ure.
Nederduitsch.
Ds. SCHIFF.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST.

Zondag, den 8sten October 's morgens ten half 9 ure.